empta a iure nature vt imaginaꝛ apparen
tia legis. ſed fuit exempta a iure gentiū. ex
quo captiuitates ⁊ ſeruilitates emanāt. in
fra eodē ca. v. ¶ Decimuſſextus defect⁹ eſt
ꝙ nō diſtinguitis inter habitū ⁊ ſitū. Si/
cut diſtinguit porretanus in libro ſex pri/
cipioꝝ. Nam aliter cōſideraꝛ maria vt ha/
bituatur in veſtitu deaurato pſalmo. xliiij
et ſic ſe habuit a principio ſui. Aliter vt ſi/
tuata habens in manibꝫ viſtimenta vetu/
ſta vt dicit falſa matheſis. quod nō ſignat
veterē hominē mariā induiſſe. ſed euange
licam paupertatē. ¶ Decimuſſeptim⁹ de/
fectus eſt ꝙ nō diſtinguitis inter ſupficiez
et medullā. Uel ſenſum in quo fit ⁊ ſenſuz
quem facit. Ut diſtinguiꝛ in ca. martino.
i. q. i. p Hieronymū. Nam multa ſunt ſup
ficie contra ſacrā ſcripturā expreſſe/ que ta
men ſunt catholica. ⁊ eorū oppoſita hereti
ca. Notum enī eſt eccleſiā approbaſſe om/
nia dicta ſanctoꝝ. ſed non vt ſupficialiter
ſonāt. nec in omni ſenſu quē faciūt. ¶ Ul
timus defectus eſt ꝙ nō diſtinguitis inter
cauſam totalē ⁊ cauſam partialem ſicut di
cit auctor de cauſis ꝓpoſitione prima ⁊ cō/
mentator ibidē. Nam lex ꝯcupiſcētie ꝓpa/
gantiū/ non eſt cauſa totalis vt peccatum
originale ſit in carne vel in anima ꝓpagate
prolis. Nec ſequiꝛ hoc eſt ꝓpagatum ſm le
gem cōcupiſcentie/ ergo in peccato origīa/
li. Unde non ſequiꝛ formaliter. tres pueri
ſunt ī camino ignis. ergo patiunꝛ ab igne
ergo nec ſequiꝛ formaliter. A propagaꝛ in
igne concupiſcētie ergo patitur originale.
licet ſequaꝛ de lege cōmuni. Maria autez
fuit concepta de lege priuata ſpirituſſan/
cti que prima cōcepta fuit hodie ſancta in
ſuis originalibꝫ principijs ſm Anſelmuz.
Hodie concepta eſt ſtella celi. hodie conce
pta eſt palma virginū hodie concepta eſt
ianua celorū. ¶ Igitur triplex conceptio
marie videtur hodie celebranda. Nam ho
die fuit concepta vt in ſuo originali prin/
cipio. Nec ſequitur ibi affuit libido pro/
pagantiū. ergo peccatū in prole propaga/
tur vt ſupra. Secūdo fuit concepta in car
ne mūdiſſima. Tertio in creatione ⁊ infu/
ſione anime. Et ꝺ iſtis hodie celebratur fe
ſtum. Nec ſequiꝛ Nō fuit hodie illa vel il/
la ꝯceptio. ergo non debet hodie celebrari
nam eccleſia de ꝯſuetudine habꝫ anticipa
re vel poſtponere feſta ex certis cauſis ⁊ rō
nabilibꝫ. alias nō poſſet rationabiliter ce/
lebrari in die lune cum cadit in dominicā
qꝺ eſt falſum. Item alias nunꝗ̄ celebran/
da eſſet octaua in qua cantaꝛ hodie ſicut ī
die. Item tunc nō eſſet hodie celebranduz
feſtum ꝯceptionis ꝑ ſanctificatione. quia
quo tempore fuit ſanctificata ignoraꝛ vt
dicit ſanct⁹ thomas tertia pte ſūme. ¶ Et
ſic inquit theologia. patet ꝙ rationes vr̄e
nō ſunt inſolubiles. ¶ Tunc rex de ſolio
ſuo ꝓtulit litis ſn̄iam in hec verba Anſel/
mi in epiſtola cōceptionis virginis. Eru/
beſcant omnes inſenſati. qui tantū diem.
tanta myſteria ac ſacramēta. tenebris igno
rantie excecati/ ideo reſpuunt celebrare/ ꝙ
viri ⁊ mulieris copulatio. in virginis ꝯce/
ptione ꝯſiſtit. Nō enī eſt verus amator vir
ginis. qui reſpuit colere diē ſue ꝯceptōnis
Hec Anſ. Cui⁹ virginis veros amatores
nos facere digneꝛ dn̄s nr̄ Jeſus dei patriſ
et ipſius virginis marie vnicus filius. qui
cum eodem deo patre. et ſpirituſancto vi/
uit ⁊ regnat in ſecula ſeculoꝝ Amen.

¶ Sermo de ſancto Bernardo/ editus a magiſtro Johāne de gerſon cancell. pariſieñ.

Uelcite me floribꝫ. ſtipate me
malis. quia amore langueo.
Scriptū ē in epitaphio ſpō
ſi ⁊ ſpōſe qꝺ ad exercitiū diui
ni amoris ꝯpoſitū eſt. ⁊ ab il
lo cui⁹ nūc ſermonē habituri ſum⁹ diuiniſ
verbis expoſitū. qꝺ ⁊ nūc legit eccl'ia ī lau/
dez ſingularis ſpōſe xp̄i virginis glorioſe
Can. ij. c. ¶ Si nō capit amoris ꝟba fri/
gidū pect⁹ vt ſcptura loqꝛ (amoroſe bern̄)
Si te eodē teſte liguagiū amoris ñ amās
nō intelligit pl⁹ꝗ̄ latin⁹ barbarū. ꝗ pacto
ſpes erit ꝺ algido. imo gelato pectore meo
ꝙ amoris vnꝗ̄ flāmantia ꝟba depromat.
ꝙ eloquiū ei⁹ ſit ignitū vehementer/ ꝙ ver
bū inſtar helie vt facula ardeat. Neceſſari
us ē igiꝛ ignis ille amoris quē dn̄s miſit ī
terrā volens vehemēter accēdi. Neceſſari⁹
dixerim tū vobis ad capiēdū verba amo/
ris. tū ꝓcipue mihi ad illa capiēdū ſimul ⁊
loquendū. ¶ Te ꝟo beatiſſimū bern̄. eſſe
vnū ex ꝯſortio ignitoꝝ illoꝝ ſpirituūz ꝗ̄s
ſeraphin ſcriptura noīat ego pia fide teneſ
obſecro iā ⁊ obſecro ꝑ amorē tuū. q̄tin⁹ ſiꝰ/
pro calculo ardēti de altari illi⁹ cui⁹ ignis
eſt in ſyon. et caminus in hieruſalem/ qui
eſt non cupido falſus/ ſed verus dilectōis

deus ꝛ ignis ↄſumens eſt:tu labia mea tā⸗
gēs purges. Tu inſup pectora noſtra om⸗
nia ſuccēdas ad amorē illū quo te olim lā⸗
guiſſe ꝛ arſiſſe feliciter/ te ducente infra do
cebimus. Exorabimus ſimul amatricem
illam tuam ꝛ amatā deam.que quidē decā
tat. Ego mater pulcre dilectōnis. Cui ſup
plices pſentam⁹ illud angelicū Aue gratia
ple.ꝛc. ¶ Fulcite me floribꝫ.ſtipate me ma
lis qꝛ amore langueo. Vox iſta viri patreſ
et fratres vox amātis eſt. Amantis nō qua
liſcūqꝫ amantis.ſed eius quem vulgus lo⸗
quitur.qui amat per amorem qui philoca
ptus eſt. Cum vero inter anime paſſiōes
nulla vehementior ſit qꝫ amor(vt ab expe
riencia ſumpſit Cicero)nulla inſuper vio
lentior.nulla rapacior:et que minus ſinat
animā eſſe ſui iuris(Nam eſt extaſim faci⸗
ens vt ait Dionyſ.iiij.de di.no)ſicut amo
rem pverſum ꝛ improbuꝫ nullum crimen
excedit in vitio.ſic amori caſto ꝛ bono/nul
la virtus equaꝫ in precio. Alioquin] quo⸗
modo ſtatuiſſet egregius doctor Aug⁹.ex
aduerſo duos amores bonū ꝛ malū/eſſe q̄
ſi totidem precipuos cōditores ꝛ rectores
duarū ciuitatū.vnius diuine.alteri⁹ diabo
lice.niſi ꝙ amor bon⁹ inter virtutes/ꝛ ma⸗
lus inter vicia principanꝫ: Proinde vter⸗
qꝫ amor/ ſua actione feruida languere hic
quos poſſidet cogit.qꝫuis aliter ꝛ aliter ſi⸗
cut amor hereos manifeſtat in malo.ꝛ vox
noſtri thematis in bono. Cum aīa ſancta
ſponſa dei loquiꝫ Fulcite me floribꝫ ſtipa
te me malis qꝛ amore langueo ¶ Et q̄dē
de amore pverſo erit ſcd̄a pars noſtri ſmo
nis hui⁹.ſi hora ꝛ veſtra expectatio tulerit
et hoc ſub voce querula ꝛ lugubri chriſtia
nitatis/languorē ſuū in mēbris peſſimuꝫ
et hoc amore/deplorātis. Primā vero par
tem / ſibi vendicabit vox amoroſiſſimi et
deo amātiſſimi Bernardi:tum ad ſui lau⸗
dem.tum ad noſtri edificationē. ¶ Intro
duceꝫ itaqꝫ pſona eius iam beata atqꝫ ſecu
ra.tanqꝫ ipm̄ de amore ſuo in hoc mundo
loquentē audiamus. Ita enī texere medi⸗
tatus ſum doctrinā de amore/quatinꝰ io⸗
cundior eſſet ad audiendū. facilior ad cre⸗
dendū.maieſtate ſua dignior.ꝛ inuidie ha
bens min⁹ ad imitandū. Quis enī ſibi cō⸗
gruenti⁹ amoris magiſteriuꝫ vſurpauerit.
cui⁹ ꝛ facta oīa ꝛ ſcripta/ſcintille ſunt q̄daꝫ
ignee amoris: Auertite igiꝫ paulisp mētēꝫ
a me/ꝛ ipm̄ Bernarduꝫ nō me loq̄ putate.

¶ Fulcite me floribꝫ caſtoꝝ deſiderioꝝ:
o beati amoroſi oēs ſpūs Stipate me ma
lis odoriferis/pulcrarū ordinatarūqꝫ opa
tionū.qꝛ amore langueo. Ecce aīa mea dū
aduena ego ſum in terra peregrinationis
mee/circūibat ꝛ querebat quē amaret. Ne
qꝫ enī abſqꝫ amore diu viuere oīno pote⸗
rat. Cui⁹ ſtimulis:neſcio quibꝫ iam ab in⸗
eunte etate configebaꝫ. Cui⁹ igne carpeba
tur.vt in has gemebūda ſuſpiraret voces
Fulcite me ꝛc. Obtuli anime mee corā in
proſpectu p portas ſenſuū. Celū ꝛ terram
et mare ꝛ omnia que in eis ſunt pulcra et
ſpecioſa valde. Pulcritudo in formis cor⸗
poreis.ex ordine ↄgruo partiū.cū quadaꝫ
coloris ꝛ lucis ſuauitate. pulcritudo ī nu⸗
meris ſonoris ꝛ canoris.pulcritudo in tā⸗
gibilibꝫ.pulcritudo in guſtabilibꝫ. pulcri⸗
tudo in odoriferis.que omnia cōuenienti
ꝓportione ſua intra mentē alliciūt. Et dixi
aīe mee.ecce hec ſunt amor tu⁹. Fulci te hiſ
floribꝫ.ſtipa te his malis. Et ne vltra plā⸗
xeris qꝛ amore langueo ¶ Quid refugis
quid faciē obducis: Refugiebat enī(bene
ſenſi)aſpnabaturqꝫ monit⁹ meos/cuꝫ his
omnibꝫ que induxerā intus ad eam/ p cor
poris mei ſenſus. Ipſa nimirū doctricem
alteri⁹ amoris ſuſceperat. adhuc fere a cu⸗
nabulis ab ancilla tua deus noſter matre
mea.in gremio eccleſie ſancte tue ꝛ a ſpiri⸗
tuſācto tuo. Qualis hec doctrix erat: erat
fides catholica. q̄ mox vt excreui. mox vt
greſſuꝫ figere potui.duxit aīaꝫ meā ad fon
tem puriſſimū ꝛ ſerenū ſancte tue eccleſie ī
qua ꝓtinus vt vidit aīa mea ſe ꝛ faciē ſuaꝫ
velut in ſpeculo quodā mūdiſſimo/ipa re
pente ſagittata ē iaculis ſuauiter ardētibꝫ/
diuine pulcritudinis dignitatis honeſta⸗
tis atqꝫ dilectōis.inſtar narciſci. de q̄ poe⸗
te fabulanꝫ. Ex illo/delere ſtatuit aīa mea
a corde ſuo omnē pulcritudinē rerū geſta⸗
rum. Omnē cepit amorē alteꝝ a tuo/dedi
gnari. Cepit tedere quotidianaꝝ haꝝ for
marum.hanc enī tantā de ꝓpria dignitate
decore ꝛ nobilitate pſumpſerat fiduciam:
Tam ſupba de amore(vt vulgi vox eſt)fa
cta erat:ita vt nullū niſi omnipotētiſſimū
ſapientiſſimū ditiſſimū ꝛ pulcerrimū ſup
omnia amare dignareꝫ. magna ſed bona
ſuperbia ¶ Quid mihi ꝛ tibi ait o homo
q̄d mihi ꝛ tibi/ad pulcritudines iſtas reꝝ
materialiū: Quid ad amorē earū quas eq̄
nobiſcuꝫ in facultate ſua bruta hn̄t: Eſto

pulcra ſint omnia. Eſto ſpecioſa ⁊ amena
et digna diligi. Quantū ſupeminet pulcri
tudo ⁊ decor illius qui fecit omnia? Si in
veſtigio. Si in vmbra. Si in nutu quo-
dam ⁊ odore/ hec violentia ineſt vt ſe ama
ri tanta importunitate tantaqꝫ rapacitate
compellant/ vbi tamē aculei graues ſunt/
vbi plus aloes q̄ꝫ mellis habēt? Noli mira
ri ſe res ipā a qua profluūt hec omnia/ ſua
vi me trahit ⁊ dignitate me allicit. In cu-
ius amore tanta delectatio eſt. ⁊ cuiꝰ conui
ctus non habet amaritudinē ſed leticiam
et gaudiū. Iſte eſt deus meus. cuius vul-
nerata charitate ego ſū. ſibi me elegit. me
A totam habebat. ſibi me dedi ¶ Uerum q̄ꝫ
diu? heu tandem aberit. Et quouſqꝫ. vſqꝫ-
quo vociferabor vim patiens ⁊ non exau-
diet? Quero eum miſera nec inuenio. vul-
nerauit me ⁊ abiīt. Adiuro vos filie hieru-
ſalem vt ſi inueneritis dilectū meū/ annū-
cietis ei quia amore langueo. Et ita vere
elanguit anima dū hoc modo aſſidue ſu
ſpirat ad deum ſuum. Eratqꝫ languor for
tiſſimus. adeo vt macreſcerem ⁊ marceſce-
rem totus diſplicebat quicq̇d agebam. q̇c
quid videbam in ſeculo. ¶ Et aio ego ad
animā meā. Certe anima mea adhuc ru-
dis es in amore nec ſatis erudita. propte-
rea forte nō venit ad te dilectus tuus Uis
introeamus ſcholam aliquam que doceat
nos modū quo amādus eſt amicus tuus/
deus noſter. Nam qḋ ſine modo eſt/ place
re quomō poteſt? Qḋ ſi ad res alias vilio-
res/ ars addit̄ ⁊ proficit. quanto minus rei
huic diuiniſſime ⁊ qua ſola optime viuit̄/
exiſtimandū eſt artem nō deeſſe? Annuit
ipſa. Uenit ergo non tam greſſu corporis
q̄ꝫ ſtudio ſedule inueſtigationis/ ad ſcho-
las varias: interrogaui de qualibet. Nun-
quid nō ars amoris doceret̄ in ea. Reſpon
ſum accepi a ſingulis voce cōfuſa ⁊ rauca.
Docemus amorem. Sed in veritate com
peri dum pergerem vltra querere. ꝙ non
erat amor ille. vt eſt amor dei noſtri. amor
caſtus quē querebat anima mea. In ſcho
la vna/ docebant̄ homīes amare. in illa vo
luptatē. in alia mundanā aliquā vanitatē
Quinetiam ſchola illa que videbat̄ hone-
ſtius inſtituta/ ſchola literatoria. ſchola ſci
entiarū variarū/ referebat ad cognitionem
omnia. nihil ad amorem. Docebant̄ illic
ſedulo adoleſcētes ⁊ ſenes. cū iunioribꝫ/ de
rebꝫ querere. diſputare. libros euoluere. ve

rū a falſo acute ſecernere. In his totꝰ mer
gebat̄ intellectus. ſed affectus pcul erat. p-
cul ſir. e affectione. pcul valde. ⁊ exul in ter-
ra deſerta inuia ⁊ inaquoſa. In terra ſalſu
ginis a malicia habitantiū paſſionū in ea
In loco horroris ⁊ vaſte ſolitudinis. extra
terminos conuerſationis illius de qua di-
ctū eſt Noſtra cōuerſatio in celis. ¶ Ilico
retorſi pedē ego Bernardus ab his ſcho-
lis. ⁊ aggrauata ē valde aīa mea ſtudiīs ea
rum. eo ꝙ ita affectum ſuum vel deprauā
bant. vel intolerabili prorſus vanitate ari
diſſimū relinquebant. Et dehinc ex imo
pectore altum trahens ſuſpiriū. Filiī inq̇t
hominū vſqꝫquo graui corde vt quid ſine
affectione de affectibꝫ iudicatis. vt quid lo
quimini ſedule de dilectione ſed nō idio-
mate dilectionis/ dum caretis dilectione il
la/ pro qua/ ſi dederit homo omnē ſubſtā-
tiam ſuam/ quaſi pro nihilo deſpiciet eā.
quanquā vbi docet̄ illa? Docetur dico nō
lingua propria affectuum. vbi reperitur?
Quis eius mihi ſcholam oſtendet? Fulci
te queſo me floribus. caſtorū eloquiorum
vos quicunqꝫ poteſtis. ⁊ poteſtis ſoli qui
amatis. Stipate me malis ordinate cha-
ritatis q2 amore lāgueo ¶ Sic lamētabat̄ B
aīa mea. ſic languebat turgida amore/ que
rens ſcholā/ quo ꝯueniētius eā in arte be-
ne amādi ⁊ amorē ꝯſeruādi pariēdi ⁊ agē-
di redderet inſtitutā. ¶ Tū e celo intonuit
dn̄s voce grādi ad aures ſuas introrſus vt
religionis ſcholā peteremꝰ. Credo q2 ma-
gis ad iſlāmationē affectus q̄ꝫ eruditionē
ſolam intellectus religio ſtatuta eſt ſi recte
manet inſtituta. In qua rurſus ab initio
collocatur ſecurius feruor amoris nouitꝰ
q̄ꝫ in ſolitudine. ne tenera adhuc aīa/ offen
dat in illud maledictū. ve ſoli. quia cū ce-
ciderit nō habet ſubleuantē. Paraui cōfe-
ſtim animū. gerebā circiter viceſimūſcōm
annū. Anno dn̄i. Mc. xiī. Et a cōſtitutio-
ne domus Ciſterciī. xvi. dū cū ſociīs am
plius triginta religionis ſchole me ſubdi-
di. ¶ Sed q̄li religioni ⁊ quo fine? Reli-
gioni inopi auſtere regulari. non q̄les heu
multas intueor corruptiores q̄ꝫ ſeculum.
Corruptiores ī comeſſationibꝫ. in laſciuia
moꝝ. ī effreni cuiuſlibꝫ diſciplīe regularis
abiectōe. vbi fere nihil de religiōe pter no-
mē ficticiū aut pter veſtē. ⁊ neſcio q̄ forſan
cantica. nihil deuotionis plurimū tediī et
vexatōnis habētia. Porro finis meꝰ ſolꝰ

fuit amoꝛ dei. vt in me genitꝰ a gratia dei/
cito naſceret. ꝛ natus fieret viuax fortis et
feruidus. omnia potenter exuperans ſua/
uiſqꝫ ꝛ ſapiens. Nam religionē profitens
ſi quicq̃ aliud intendit/ aut cibū gloꝛiam
vel opes quas ſibi negabat ſeculū/ quidni
ſucceſſus turpes habeant/ ea que tam fedo
initiata ſunt pꝛincipio. Sed ad me redeo
¶ Mox vt religionis ſcholā introgreſſus
ſum/ ſuſcepit me in pꝛimis vt mos habet
locus nouitioꝝ: in quo cōuerſatus aliq̃/
diu/ gradū proficientiū aſcendi. Nemo ei
repente fit ſummus. Tandem pꝛomouen
te deo de virtute in virtutē/ ad ꝑfectiones
aſſumptus ſum: Pꝛimo velut animalis:
Secūdo vt rationalis: Tertio vt ſpiritua
lis, ſꝫm tres ſtatus ſtudentis ad amoꝛē dei:
quos tranſſcripſi ꝑ epiſtolā ad fratres de
monte dei. ¶ Conformiter etiam ad tres
diuini amoꝛis gradus: quos notauit libel
lus meus de diligendo deū editus. Pꝛimꝰ
locus eſt ſchola diſcipline ꝛ contritionis:
Alter ſchola ſanctimonie ꝛ meditationis:
Tertius eſt ſchola ſolitudinis intime ꝛ cō
templationis. In pꝛimo verus amoꝛoſus
languet amoꝛe: Dehinc moꝛitur amoꝛe: de
mum tertio viuit amoꝛe. ¶ Quoniā par/
turitio amoꝛis fit cū doloꝛe languido: hoc
eſt in rixa paſſionū. Dehinc poſt eius par
turitionē moꝛtificatis paſſionibꝫ, moꝛitur
vetus homo. ſicut in parturitione Benia/
min Rachel: Tertio tandem amoꝛ natus
adoleſcit ꝛ creſcit: ꝛ ex illo anima viuit cū
apoſtolo dicente, Viuo ego iam non ego:
viuit vero in me xp̄s. ¶ In pꝛimo bellum:
In ſcd̄o inducie: In tertio pax. Nihilomi
nus dum vita moꝛtalis agit̃ in amoꝛe hec
omnia ꝑmixtim inſunt. bellū. inducie. pax
rurſus bellū. rurſus inducie. pax viciſſim.
Nam confuſa ſunt hec omnia ſpes metus
meroꝛ. gaudiū. vix hoꝛa vel dimidia fit in
celo ſilentiū. ¶ In hunc modum ſub alia
metaphoꝛa exardeſcit ꝛ creſcit ignis diui/
ni amoꝛis. Toꝛret pꝛimo vehemēter cum
multo fumo carnaliū deſiderioꝝ. ꝛ flāma
non niſi rara raptim emicat. dehinc flāma
rapacioꝛ exurgit ꝯuoluta fumo fantaſma
tum. licet ad poſtremum velut in carbone
ſuo nitet. tranquillus ardet depuratus ab
omni fumoſitate tum paſſionū. tum fan/
taſmatū. ¶ Hoc vero ferueū ꝛ trāquillū di
lectionis incendiū. pꝛiuſq̃ attingeret aīa
mea/ pꝛiuſq̃ amoꝛē conceptū enixa eſſet

quibꝫ nō ego languoꝛibꝫ extenuatus ſum
quibꝫ nō vexatus doloꝛibꝫ: Quotiēs ego
ad ſanctos ſanctaſqꝫ homīes. quotiēs ad
patres ꝛ fratres meos ſimul in xp̄o degen/
tes/ querulis vocibꝫ planxi Fulcite me flo
ribꝫ ſanctaꝝ oꝛationū veſtraꝝ. ſtipate me
malis exemploꝝ veſtroꝝ quia amoꝛe lan/
gueo ¶ Cognitus eſt nimiū mos eiꝰ. imo
moꝛe veterano vult hec infelix et ſuadet.
quid dico ſuadet: vi agit: vt pꝛoſtituat de/
coꝛem ſuū. hec virguncula mea. hec adole
ſcentula aīa mea. Attrahit videlicet coꝛru/
ptoꝛes ſoꝛdidiſſimos impꝛobiſſimoſqꝫ ꝑ
dones animaꝝ incautaꝝ. Nūquid nō ocu
lus pꝛedo nequā qui depdatus erat aīam
Hieremie: Tactus preterea ꝛ guſtus ꝛ lin
gua ꝛ aures/ heu q̃ violenti ſunt ſeductoꝛ/
res. Appꝛehēdit quilibet palliū aīe mee ꝛ
ſubdole blandiēs Doꝛmi inquit mecum.
Reclamat aīa mea oꝛe ſynderēſis in quo ñ
inuētus dolus. ſed nec inueniri pōt. Relu/
ctatur manibꝫ ꝯſcientie Deoꝛſum vos ex
clamat. abite hinc in malā hoꝛā veſtrā fal/
laciſſimi deceptoꝛes. Neſcitis foꝛte qualiſ
ego ſum. Ego ne talis meipſam ſub veſtra
libidine ꝓſtituendā turpiter exponā. Ego
ne ludibꝛiū vobis ero riſus ꝛ oppꝛobꝛiū:
Nō eſt ita cōſiliū. alias querite ſi quas in/
ueneritis q̄ veſtris credāt maleſuaſis blan
dicijs Ego vos reſpuo deſpicio ꝛ cōſpuo
ꝓbi de vob̄. Ita aīa mea ad illecebꝛas car/
nis ¶ Ego aūt Bernardus/ ad meipſum
frequētius iſtud inculcabā. Bernarde ad
quid veniſti: Ad quid veniſti Bernarde:
Nimirū tu veniſti ad amoꝛis caſti ſcholā:
in qua docearis amare deū ex toto coꝛde
ex tota aīa ꝛ ex tota foꝛtitudine. Nihil er/
go tibi cū carne. rixas eius perfer viriliter.
Silebit tandē. etſi nunc grauiter moleſta
ſit atqꝫ cū oblectamēto obſequet̃ tibi. Sꝫ
quid: Non tantūmō timoꝛes intus ꝛ rixe
ſed foꝛis pugne. Notū eſt quāta me impu
dentia bis mulieres infelices nudū aggreſ
ſe ſunt. q̄s vt clamaui latrōes ꝛ ſocios exci
taui. Altera vice/ vetulā hāc carnē meā/ q̄
ex viſu mꝰiercule ſtimulabat me acriꝰ ſoli/
to. ego demerſi collo tenꝰ i aquā algidā vſ/
qꝫ dū miſere ad moꝛtē obtoꝛpuit. ¶ Tali/
bꝰ aculeis ī ſui ꝓruritōe exagitatꝰ amoꝛ me
us/ ſepiꝰ ī flebiles erupit eiulatꝰ vagituſqꝫ
Et ego multū flēs ꝛ amoꝛē meū quaſi la/
chꝛymis iam balneās loquoꝛ cū apoſtolo
O infelix ego homo quis me liberabit de

corpore mortis hui⁹ gr̄a dei per ih̄m xp̄m
dn̄m noſtrū Scio eni ꝙ aliter ↄtinēs eſſe
nō poſſuȝ niſi deus det. dat aūt exercētib⁊
ſe ⁊ querētib⁊. ꝓpterea Fulcite me floribus
orationū veſtraꝝ o ſancti ſancteq̄ꝫ omnes
ſtipate me malis ſp̄ualiū chariſmatū quia
D amore langueo. ¶ Talis fuit ſtat⁹ meus i
ſchola ↄtritionis. qua in rer ſi nihil modo
patior in gloria. cōpatior tamē tibi o quiſ
quis es generoſus adoleſcens bone indo/
lis. quiſq̄ꝫ egregio ⁊ caſto/ artē bene amā/
di nouitius adhuc addiſcis Didici ex his
que paſſus ſum pugnā tuā ſed fortiter age
precor. Precor hāc veterē ſordidā carnem
tuā animoſus euince Ego meipm̄ tibi p/
beo in exemplum victorie: ſpemq̄ꝫ corone
Tu me ſequere. tu expto crede. credis h lu/
cta. pacatiſſimū afferet niſi victus ſede ſu/
cūbas. Alioquin iugi miſeria torqueberis
acerrimoq̄ꝫ prurit/ etiā in ſenio/ dū a ma
le ſuauib⁊ dānabilib⁊q̄ꝫ titillationib⁊ ab il/
lecebris fouere ſanareq̄ꝫ te putabis ¶ Ve
rum ſup omnia te moneo ꝑclare adoleſcēs
et repetēs iterū. iterūq̄ꝫ monebo. caue tibi
a ↄſortio neq̄ꝫ adoleſcentū. vel viroꝝ eui/
ratoꝝ. ſciens q̄m corrūpūt bonos mores/
ↄfabulatōnes peſſime. quāto magis attre
ctatōnes opationesq̄ꝫ. O mores. o ſcelera
imo o mortes. o ſcelera ſceleratiſſima quo/
niā ſocietas illa formidāda eſt de cōtagio/
ne peſſima. quā naturali federe ac inſtitu/
tione mutuo decebat eſſe caſtā atq̄ꝫ ſecurā
agente hec corruptela beſtiali eoꝝ q̄s om/
nipotens nature deus/ ſi nō reſipiſcāt ma/
le perdet. iuſte quidem quia ⁊ ipi q̄nq̄ꝫ ne/
phādiſſime ꝑdunt quos ſeruare inſtituere
q̄ꝫ debuerāt ſic fidei ſue traditos velut an/
gelice puritatis iuuenculos. Verū tu ado
leſcens inclite/ has peſtes mōſtrificas/ nō
minus effugito/ q̄ꝫ fame tue/ q̄ꝫ caſtitatis
tue/ imo q̄ꝫ vite tue/ certiſſimos hoſteſ. Qđ
ſi vim parauerint obnitere reclama palaȝ
eloquere palā oſtendito veternoſam hanc
beluam ignib⁊ ꝓſequendā. clama mecū. la
trones latrones ¶ Deniq̄ꝫ in omni tua af
flictione dū amorē caſtum ⁊ diuinū partu
ris. ocium ꝓcul abſit. Ocia ſi ⁊c. Sit quo
q̄ꝫ refugiū ad lectiones. ad ieiuniū. ad ora
tiones. Non eni vincit͛ hoc demoniū/ niſi
in ieiunio ⁊ oratione. Dic in hac parturi/
tione tua dic deo ⁊ omnib⁊ eius ex intimis
precordijs anime tue Fulcite me floribus
caſtimonie. ſtipate me malis puritatis ſā/
cte q̄r amore langueo. ¶ Tali languore E
torquebar. tali pompa rūpebar pariendo
amorē dei iam ↄceptū. Quidni igitur lan
guorē hunc feruidū/ mors ſi aliqua ſeque/
retur. Qualis mors: mors alterutrius ex
hoc amore duplici. mors amoris aut car/
nalis aut ſp̄ualis. Sed dicamus meli⁹ ꝙ
carnalem ſp̄ualis amor ſtrauit. calcauit ex
animauit. De quo vere dictū eſt Fortis vt
mors dilectio. Perpendo q̄uo enecata eſt
in me dilectio ⁊ delectatio quelibet corpa/
lis: quādo ad cibū ibam ſicut ad tormen/
tum. quādo ſagimine cōcreto incaute op/
poſito/ vſus diu ſuȝ ꝓ butyro. Quādo ſub
inde ad ipa luxurie blandimēta/ ego vl̄ ſo/
la recordatōne ↄcutiebar horrore/ abomi/
nans ea tanq̄ꝫ ſaniem putrem fetidamq̄ꝫ.
¶ Emortua igit͛ veterana carne mea feli/
ci morte. que vitā nō abſtulit ſed mutauit
quatin⁹ renouaret͛ ſicut aquile iuuentus.
Amorē dei pridē ↄceptuȝ enixa eſt anima
mea: obſtetricāte penitētia cū ſuis ſodali/
bus. Succeſſit in ſcd̄a ſchola/ meditatio
ſedula famulatrix. que nato amori/ lactan/
tis ac gerule fungeret͛ officio. Eſt itaq̄ꝫ me
ditatio fortis vehemēs atq̄ꝫ ꝑſeuerās mē/
tis attētio ad aliq̄d inueſtigādū. None for
tis ac vehemēs attētio que pōt mel ſugere
de petra. oleūq̄ꝫ de ſaxo duriſſimo ad amo
ris ſui nutrimētū. imo ad raptū facit. Eſt
aūt raptus vehemens occupatio virtutis
ſupioris cū totali ceſſatione virtutū infe/
riorū aut ſaltem cū debilitatōne notabili.
In hac meditatōe iuxta alterū typū exar/
deſcit ignis diuini amoris/ ꝓpheta dicēte.
In meditatōe mea exardeſcit ignis. Hoc
fit valido fletu aſſidue ↄſiderationis. ſtrin
gente ⁊ vniēte virtutē totā ignis h⁹. q̄tin⁹
ex materia iā ꝑparata ⁊ q̄ſi deſiccata ab hu
more groſſo carnalitat͛/ flāma purior erū/
pat ⁊ emicet. ¶ Hec meditatio nōne mihi
ſat͛ ab adoleſcētia familiaris extitit q̄n fre
quenter ea que corporeos ſenſus circūſta/
bant/ me ↄpellebat vel ignorare vel ꝓrſus
negligere. Teſtudo ⁊ feneſtra celle nouicō
rū. ⁊ lacus lauſane. ⁊ cella m   ti mei ⁊ alia
multa fidē hinc faciūt. quoꝝ mihi ↄſidera
tio nulla erit. ¶ Hic mihi ſolitudo placēs
hic inter querc⁹ ⁊ fagos mgr̄os ⁊ doctores
meos/ gratior ⁊ crebrior illa ↄuerſatio mea
illic ea oīa q̄ fomentū preſtant amori diui
no/ colligebam. ſugebā. dirigebā. aut iam
collecta reuomens ruminabam. quorum

odorem poſtmodũ dedi/ſcriptiſq; reliqui
pſertim ſup cantica.⁊ in meditationibus.
E ¶ Ego quippe mecũ ipſe et ad deum nũc
hoc nunc illo modo meditans fabulabar.
Quis ego ſum dñe? Quis O rex vniuerſe
creature vt digneris te amari a me? Quid
dico digneris. cũ tuipſe terribiliter iubeas
vt amem te.⁊ minaris eternas miſerias ſi
nõ amauero te? Te quẽ amare fructus ſũ/
mus eſt.ſũma nobilitas.ſuauitas incom/
prehenſibilis eſt.iocundiſſimaq; dulcedo
Iubeas vt diligam te. Diligã te igit̃ domi
ne fortitudo mea. diligã nõ ꝙ amore meo
egeas. ſed quia idipm̃ vis ⁊ iubes. fiat qđ
vis.fiat qđ mandas. exurge domine in p̃/
cepto qđ mandaſti.diligat te quicq̊d ĩ me
eſt.tota virtus mea.totũ cor meũ.tota ani/
ma mea.deſideret teipm̃ qui totus es deſi
derabilis.amem te totũ.cui me totũ nec ſe
mel debeo. Nam debeo quia nihil eram ⁊
feciſti me.debeo quia perieram ⁊ reforma
ſti me milleſies mortẽ meruerant peccata
mea.ſed debeo milleſies ⁊ amplius.q; mĩa
tua magna eſt ſuper me. ⁊ eruiſti milleſies
animam ex inferno inferiori. etiaȝ anima
mea tepida et euomi digna. aĩa arida ni/
mis in amore dei tui.anima ingrata bene
ficijs eius. Appello te.reſpõde mihi. ſi q̃ſ/
piam amore tuo ſic arderet/ vt omnia lar/
giret̃ tibi gratis nõne diligeres euȝ? Quid
ſi vltra omnia ſua donaret ⁊ ſeipm̃.nec ſo/
lum donaret/ ſed inſup pro te redimẽdo a
morte/mortẽ ipſe duriſſimã vltro pferret.
nõ adeo obduruiſti/ vt poſſes talẽ ſic amã
tem redamare. Atuero deus tuus ille talis
eſt.qui nõ puſilla aliqua bona/ſed hoc ce/
lum hanc terraȝ hoc mare ⁊ omnia que in
eis ſunt/tibi cõtulit.ſed ⁊ ꝓprio filio ſuo ñ
pepercit inquit apoſtolus ſuꝰ.ſed pro no/
bis omnibꝰ tradidit illũ. quãto magis nõ
omnia etiã nobis cum ipo donauit? ¶ At
reſpondebit fortaſſis tua vel ingratitudo
vel auaricia.non mihi ſoli inquies iſta do
nata ſunt.ꝓpterea nõ ſunt amoris erga me
ſingularis indicium. Falleris anima mea
ſciueris quia tibi multo copioſius benefi/
cium collatũ eſt Itaq; finge tibi vnice hoc
celum ⁊ hanc terrã datas eſſe. deũ inſuper
pro te ſola redimẽda carnẽ ⁊ mortem ſuſce
piſſe.nũquid ſolitariuȝ hoc munus grãde
malles eſſe q̃ȝ cum multis? Nũquid homi
nũ omniũ parentũ ⁊ affiniũ. nũquid etiaȝ
angeloꝝ cõſortio/velles nõ gaudere? Nũ/
quid eligeres munerũ tuoꝝ nullos eẽ par
ticipes? Nõ ita ſapȝ anima mea/vt hoc ſa
pis. Cur ergo nõ diligis diligentẽ te/⁊ ta/
lem ⁊ taliter diligentẽ.qui amari ſe ⁊ iubet
auctoritate ⁊ rogat caritate. aduerſitate co
git.allicit proſperitate? Cui vox illa con/
gruit/ſi ad puruȝ reducatur. dies nocteſq;
me ames.ne deſieris.me ſomnies.me expe
ctes.de me cogites.me ſperes. de me oble/
ctes.mecuȝ tua ſis. meus fac ſis poſtremo
animus quando ego tuus ¶ Talia olim B
plura mecũ meditabar vt columba. Nunc
ad vos mihi exhortationis ſermo eſt/ qui
inter ꝓficientes computandi eſtis.ad vos
quos edomita iam carne quãtum ſatis eſt
ad meditanduȝ conuenit ſatagere. Totis
conatuum neruis ad amorem dei nutrien
dum augendum proficiendũq;. Non vos
abducat oro vel ignauia et vecordia vel
amor ſolius illuſtrandi intellectus. ꝙ ne/
glectus ſit affectus.quem ſicut maxime re/
ſpicit virtus ⁊ meritum/ita precipue colẽ/
dus eſt. ¶ Atuero dicetis.nos certe ad ſtu
dendum poſiti ſumus.nos ad ſcripturas.
intelligenduȝ.hec eſt noſtra vocatio. Hoc
nec ego nec reprobo fratres.nihilominus
teſtimoniuȝ perhibebo vobis quale poſi/
tum eſt in epiſtola mea ad fratres de mon/
te dei/ꝙ ſcripturas ſacras nullus vnq̃ȝ ple
ne intelliget qui non affectus ſcribentium
induerit. Et quales affectus? virtutũ qua
rum regina ⁊ mater ipe eſt. Deniq; ſm mẽ
ſuram dilectionis/ conſequitur magnitu/
do reuelationis diuinorum preceptorum
Nolo mihi credideritis niſi hoc inſinuet
deus ipſe dilectionis. dum apoſtolos di/
xit amicos. quia omnia quecunq; audiui
inquit a patre meo/nota feci vobis. Nimi
rum a natura ꝯpatũ eſt ꝙ ſecreta noſtra oc
cultamus hoſtibꝰ/amicis reuelamus Su
per inimicos meos prudentẽ me feciſti in
quit ille cui incerta ⁊ occulta ſapientie ſue
deus manifeſtauerat. Cauſam ſubdit me
ditationẽ ⁊ amorẽ diuinoꝝ preceptorum
¶ Quis preterea negauerit q̃n amare ſit
quoddã ſentire quia amor inſup quedam
ſpũalis exiſtat ꝑceptio? Sentire vero co/
gnoſcere eſt non minus q̃ȝ videre. Et ſepe
tanto ampliꝰ ⁊ certiꝰ/quãto tactus ⁊ guſtꝰ
ab obiectis ſuis perceptiori ac iocũdiori
actualitate mouent̃. Nonne mellis dulce/
do ⁊ ignis caliditas ⁊ odorũ ſuauitas/ me
lius guſtu tactu ⁊ olfactu/q̃ȝ viſu dinoſcũt̃

Non aliter anima ſuum guſtum habet ſu/
um tactū olfactū inſup/ ex amore. Rurſus
ſi beatitudo hec debetur mūdis cordeq̄ ip
ſi deū videbūt. et hec mūdicia nullo pacto
melius/ nunq̄ʒ ſincerius ⁊ efficacius fit q̄ʒ
ꝑ ſucceſſionis amoroſe depuratiuā actio/
nem/ vt maiorem amorē amplior cōſequa
tur cognitio neceſſe eſt. ❡ Porro vbi amor
ibi oculus. vbi vero oculus ibi intētio. et
vbi intenderis ingeniū valet. quare ad ve
hementiorē amorē/ valētior effulgebit co/
gnitio. ❡ Deinde virtus vnita/ fortior ē ſe
ipa diſpſa. Erit ergo virtus cognoſcitiua/
q̄ʒto in ſe collectior/ tanto fortior. Nihil āt
plus q̄ʒ amor vnitiōem hāc opatur. Plu/
ra ſunt in hac ſnia. naʒ quis neſciat ex hac
calefactiōe forti/ ignē lucentē erūpe: Ita ex
amore cognitio generatur. ❡ Dicetis p̄te
rea fortaſſis amorē vos hr̄e dei q̄ʒtū ſufficē
ad p̄ceptū. Vellem etiā nos hr̄e q̄ʒtū ſuffi/
cit ad pfectū ⁊ pfectū. qm̄ in via dei non p
gredi/ regredi eſt et magna plane iam imp
fectio eſt/ ⁊ ꝓpriū ſerui pigri/ nolle niti eē p/
fectū. ❡ Cetez cauete obſecro. dū mēs re/
manet arida a pinguedine ſpūs. dū ſuaui/
tate diuini amoris deſtituta langueſcit: ne
tandē ipa redeat ad cōſolatiūculas quaſdā
fedas et carnales indignas ſc. Verū quip
pe eſt/ aiam abſq̄ʒ cōſolatiōe diu ſtare non
poſſe. q: ſi deſit cōſolatio ſpūalis q̄ guſtata
deſipit omnis caro ⁊ quā ſolus pſtat amor
dei/ quis facile nō agnoſcat q̄ʒ puo lapſu ⁊
lubrico/ delectatio carnalis obreperet timē
da eſt: Quis nō extimeſcat illā apl̄i expro/
bratiōem. Cū ſpū ceperitis carne cōſuma
mini. Profecto abſq̄ʒ amore di feruido: nū
quid tuto venient ſolicite ⁊ miſere hui⁹ ob
liuio vite. qm̄ male vincitur delectatio car
nalis/ delectatione ſilr̄ carnali. ſed aliter po
tius. Solus amor dei/ clauus eſt qui cla/
D uum amoris impuri debet retūdere. ❡ Et
o fratres ſi vel tenuiter ⁊ in raptu quodam
guſtare donaret ⁊ videre/ q̄ʒ ſuauis eſt dn̄s
ſi fas eſſet exclamare ex affectu pbato et ex
pro: ſentiendo cū ꝓpha. Quemadmodum
quidaʒ et vobis pn̄t. q̄ʒ magna multitudo
dulcedinis tue dn̄e quā abſcōdiſti timenti
bus te. Tederet affirmo ariditatis iſti⁹ in
affectu/ cū eruditiōe q̄ʒtalibet intellect⁹. pu
deret aiam tādiu languiſſe. eā fuiſſe ſicē ter/
ram ſine aqua deo. ſine aqua ſapie hoc ē ſa
pide ſaporoſe ſcie. Puderʒ ⁊ poſtremo pri
mā nōdum litterā alphabeti huius ſcie af
fectualis didiciſſe. Itaq̄ʒ liberet exclamare
cū vno ex magnis ſcrutatoribꝫ: ſed nō abſ/
q̄ʒ affectione. Sero te amaui pulcritudo
taʒ antiqua et noua. Sero te amaui. ❡ O
ſi liberaliori dono/ vehementioriq̄ʒ exerci/
tio/ datū eſſet amorem vr̄m extendere/ ad il
lum quem tertio loco noīauimus amoris
gradū/ ad amorem extaticū. et qui ad ſup/
mentales rapit exceſſus. pfecto iaʒ vos cū
regina ſaba nō haberetꝭ vltra ſpūm p ma/
gnitudine vel deuotionis vel exultationis
vel ammiratiōis. ❡ Nam amor/ dum p cō
templatiōis obſequiū in tertia ſchola/ huc
uſq̄ʒ trementi/ robur accepit. aſſumit. iun/
git et vnit aiam/ tanq̄ʒ ſpōſam/ deo ſuo ſpō
ſo. vt ſint iam nō duo ſed vn⁹ ſpirit⁹. Etiā
verius eſt aīa in deo quem amat/ q̄ʒ in cor/
pore qđ animat. nam ibi verius conſeruaꝭ
❡ Ita aīa q̄ prius appellabatur turtur et
colūba, p gemitu ⁊ meditatiōe: q̄ vocatur a
mica et filia, p ſubarratiōe ⁊ adoptiōe/ iam
dicitur ſponſa introducta in cubiculum re
gis ad fruendum cupitis amplexibꝫ. Illic
ipa cōcipit et fit verbigena. gignit itaq̄ʒ ver
bum obūbrāte ſibi virtute altiſſimi. et ī vir
ginali vtero ſupioris portiuncule mentis
ſue/ q̄ noīatur vel ſcintilla ſeu apex ratiōis
vel ipa ſynderesis. cuius integritas viola/
ri nec in demonibꝫ potuit adeo iugiter vir
go pſeuerat. ❡ Perget aliquis q̄rere quid
eſt verbū gigni ab aīa. Accipite ſicut olim
reſpondi q: ſola hoc docz expiētia ñ doctri
na. vnctio nō lectio. Vis h̄ māna abſcōdi/
tum q̄le eſt agnoſcere: Guſta ⁊ vide. primū
guſtare poſt videre. ❡ Ego igitur vos om
nes in amore ammonitos velim vt ad hūc
gradum nitamini ambulantes de ſchola
cōtritiōis ⁊ pnie. in ſcholā meditatiōis cō
ſanctimonie ⁊ tādē in ſcholā ſolitudinis i/
time flagitātes crebro deū et ſctōs ſanctaſ/
q̄ʒ omnes ꝑ verba aie hoc amore vulnera/
te. Fulcite me floribꝫ. ſtipate me malis. q:
amore langueo. ❡ Hec tāta dicta ſunt re/
uerendi pr̄es ⁊ viri doctiſſimi de amore bo
no/ faciente citatem dei in nobis. ⁊ h̄ ſub ꝑ
ſona amoroſi noſtri deuoti Bernardi. tuʒ
ad cōmonitiōem noſtrā. tū ad ſui p̄coniuʒ I
Habebat ſubinde ps altera xpia
nitatē introducere de ſuo lāguo
re lugentē quem furor filioꝝ/ ñ
tā amātiū q̄ʒ amentiū ſeu demē
tium/ ſuſcitauit ad augetq̄ʒ. Vereor tū ne
poſt verba et guſtum ſuauiſſimi amoris:

vos tam inſuauis materie cõturbaret acer
bitas. Querulis quippe verbis/quid op⁹
eſt. vbi tantus factoꝝ ſtrepitus/tãtus fra/
gor auditur/cõclamãte xpianitate tota q꞉
amore langueo꞉ Amore quidem ſeuo et ꝑ/
uerſo in membris ſuis. cuius amoris ad ꝓ
cedẽtem tanta eſt ꝯtra eſſe põt diſparilitas
¶ Primus vnit diuiſos. iſte coniũctiſſios
diuidit. primus nõ querit q̃ ſua ſunt. Iſte
etiã aliẽa diripit. vtrũqꝫ ꝯcomitaꝛ cõtritio
et meditatio. Sed cõtritio ꝛ infelicitas h̃ ẽ
infelix cõtritio in vijs iſtius. meditatio q̃qꝫ
iniq̃tatis in cubili ſuo. q̃ aſtare facit oĩ vie
nõ bone et maliciã nõ odire. Ac ꝑinde nõ
in cõtemplatiõem cadit hec meditatio. ſed
tota in cõfuſione verſaꝛ. horrẽdo ſciſmate
qđ xpianitatẽ lacerauit ¶ Amor iſte ad ſe
ipm q̃m hoĩes ſeipos amãtes vt ſine fede/
re ſint/cõe eſt. qui q̃m ad ſeipm cõtrahitur
ſe vel alios quõ dilactaret꞉ Vñ ꝑterea ire
ꝯtẽtiões rixe animoſitates cõtumelie. vnđ
cõſuetudines babilonice꞉ noli q̃rere cauſã
alterã/ꝑter amorem ſui. Sed accendit do/
minantib⁹ aũt paſſionib⁹/quid mali deeſſe
quid adeſſe boni ſpabiꝛ꞉ ¶ Adde q꞉ amor
ſui q꞉ meditari neſcit legem dei. ſed vel nu/
mi vil cereris et bachi et veneris. null⁹ ad
hec mala pellenda ꝑꝫ exitus. cõuoluãꝛ fe/
re oĩa tenebris. multi quoqꝫ. q꞉ nec ꝓpriam
nec alioꝝ vocẽ intelligunt in hoc negocio
turbido ꝛ ceco luctuoſiſſimi ſciſmaticis/tu
multuanꝛ in iurijs agũt. hoſtes a domeſticꝭ
nõ ſecernũt ꝛ qđ deuenire ſolet pugnãtib⁹ i
tenebris Cuius rei ꝓbet argumẽtũ/epl'a q̃
dam grandis nuꝑ edita. q̃ tota ꝓbris. tota
cõtumelijs ſcatet. tota vicioſiſſimo proꝛſ⁹
cõfutatiõis genere cõfundit ¶ Nũc igitur
inter hec negocioꝝ põdera inter amorꝭ hu
ius vincula/ſperes amori dei/ſperes cõtẽ/
plationi locũ eſſe. ſperes q꞉ recogitent cum
deuoto Bern. illi qui tales ſunt/dies anti/
quos ꝛ annos eternos in mẽte hẽant. Pro
pterea deſolata ẽ oĩs terra. q꞉ nemo eſt q̃ re
cogitet corde. ¶ Poſtremo heu malorum
oĩm cumulus/iã maloꝝ ſemiaria iacta ſũt
Et hinc verendũ eſt/ne ſeges infeliciſſima
hereſum radicitus pullulet ꝛ ineuulſibili/
ter occupet agros eccleſie. vt ipa iure nunc
obſecret. Fulcite me florib⁹ ſacroꝝ eloqui/
orum nõ defloratorum. Stipate me ma/
lis ſolidaꝝ ordinatarũqꝫ aſſertionũ. q̃a a/
more lãgueo ¶ Et ne q̃ſiueritis q̃d lãguet
Caput languet. pectus languet. ventrẽ lã/
guet. quid partes enumero. a planta pedis
vſqꝫ ad verticem vix ẽ i eo ſanitas. Et q̃ꝙ̃
peſſima ſint q̃ patiꝛ꞉ deteriora tñ niſi miſe/
reatur ex alto ſpõſus et amator ſuus expa/
ueſco ¶ Uerum omittamus talia. forſan
digit⁹ dei eſt hic. et neceſſe eſt vt veniãt ſcã/
dala. Propterea ſaluberrimũ eſt cõſilium
vt ſaluet vnuſquiſqꝫ aĩam ſuã. Et vt pauli
ſper ad priora redeam⁹. amor dei ille/eſt q̃
nos ſaluare põt. q̃ nos in oĩb⁹ cõſolari põt
Beat⁹ Bern. rei hu⁹ manifeſtũ eſt argum̃
tũ. qui añcedẽs amore hoc vallatus/inter
media ſciſmata ſecurus inceſſit. Sed ꝑfe
cto rara eſt nũc talis auis i terris. pauci ad/
modũ qui amorẽ iſtũ dei/ad tale robur ꝑ/
duxerunt ¶ Cõſideranti aũt mihi in ea q̃
ꝑ accidens et velut ab extrinſeco inuenit
ſanctũ nr̃m/ad amorem iſtũ capeſcendũ.
Reperio illa eſſe quatuor inter cetera. que
ſunt/mr̃is deuotio. apta cõplexio. debita e
ducatio. et ſolitudinis affectio ¶ Mrẽm
ſcimus ex legẽda erga liberos ſuos miro re
ligionis affectu fuiſſe deditã. Et ꝑ peccato
matrꝭ reſtituiꝛ filio bonũ. Acci. ij. ꝯto am/
plius ꝑ merito꞉ Et hic ſũmo doctrinã mo/
ralem q꞉ ꝑdicatores ad pp̃l'm/maxime de/
bent ammonere mrẽs vt liberos ſuos a pu
ero ꝑ ſe nutriãt et inſtituãt ad religionis a/
morem ꝛ cultum. q̃m tꝑib⁹ nr̃is ꝓh dolor
horribilis eſt defect⁹ in regimĩe infantium
et pueroꝝ. Nã quaſi cũ ipo lacte bibũt ſa/
niem oĩm pctõꝝ verbis et exẽplis. Et rectõ
res ſcholarũ debẽt ſimiliter eis eſſe ꝑ mr̃i/
bus exemplo apl'i. i. ad Theſ. ij. Debet eẽ
maxima ſolicitudo apud eos vt ſui pueri
bonis morib⁹ adorneñꝛ. q꞉ ſi nõ curãt (qđ
oĩe flagitiũ ſuperat) ſi eos deprauãt/ipſi
tot mortib⁹ digni ſũt. q̃t eoꝝ ſcholares mo
rib⁹ depereũt. ¶ Scđm iuuamẽ fuit apta
cõplexio. nã et delicata erat. et ſuauitate q̃/
dã mollis ꝛ pia. Et primo habuit q꞉ eẽt me
ditatiuus. ac ꝑinde ꝓpter minorem immerſi
onem aĩe in corpus ad raptus et extaſes a/
pta. Et ſcđo habuit faciliorẽ deuotionem
et cõpũctiõem. ſicut ẽcontra de corde duro
diciꝛ q꞉ male ꝛc. q꞉ diabolicã obſtinatiõem
imitatur. Ex iſta radice diciꝛ ſexus femine
us deuotus ¶ Tertium debita educatio a
matre. dehinc in religiõis auſteritate. Cõ/
ſtat enĩ q꞉ abſtinẽtia ꝛ ſobrietas/ꝑparant
aĩam ad ſpũalia facilius cõtemplanda. exẽ
plo triũ pueroꝝ ¶ Quartũ iuuamẽ fuit ſo
litudinis affectio. Itaqꝫ credi nõ põt/q̃tũ

nocent cõfabulationes inter hoīes dū etiā
nociue nõ putauꝫ. Hinc dictū eſt ꝙ amici
ſunt fures tpis. Primū aūt argumentum
mētis cõpoſite eſt poſſe in vno loco cõſiſte
rē ⁊ ſecū morari. vt Bern. ⁊ ante eū Sene.
docuerūt. ¶ Denicꝫ dici põt oīa iſta quat
tuor iuuiſſe deꝑ accidens Bernardū vt ꝓ
pheta et miraculoꝝ eſſet opator. inter que
ego ṗcipua illa deputo/ q̄ egit in cõuerſiõe
illoꝝ q̄ etiā cõuerti toto niſi fugiebant. ¶
Sed hora finē flagitat. ⁊ nos flagitemus
vt finē beatū obtinere ſic languendo hic ꝑ
amorem diuinū poſſimus/ ꝙ in futuro ſe⸗
cura tranquillitate in illo collocemur. pſtā
te dn̄o noſtro Jeſu chriſto.

¶ Sermo factus pariſius ꝑ eūdem doctorem in die ſancti Ludouici francoꝝ regis.

Conſiderate lilia agri quō cre⸗
ſcunt Math. vi. Lu. xij. et ī euā
gelio hodierno. ¶ Ad irrigan⸗
dū lilia candida pioꝝ ⁊ caſtoꝝ
ſtudioꝝ in agro mentis nr̄e/ q̄tenus det in
crementū xp̄s/ cõuertamus aciē noſtre con
ſideratiõis ad illud liliū cõualliū ex q̄ idē
xp̄us ꝓdijt q̄ eſt flos ⁊ paſcitur inter lilia.
Poſtulemus vt a torrēte fluentoꝝ ſerene
gratie/ illabaꝫ in nos trames aquarū ſalu⸗
tariū. purificans viuificās ⁊ fecūdans ſte⸗
rilitatem aīe noſtre. Qd̄ vt fiat nequaq̄ o⸗
mittendū eſt ſalutiferū illud aue. qd̄ aue (ſi
veterū narrationi crediꝫ) olim litteris aure
is inſcriptū fuiſſe reptū eſt in lilijs / ab ore
cuiuſdā ſepulti/ miraculoſo ortu germinā⸗
tib. qd̄ ṗterea allatū eſt deſuꝑ ꝑ os angeli⸗
cū ⁊ nos illud pia deuotiõe recolamus di⸗
cētes. Aue gratia plena ⁊c̄. ¶ Conſidera⸗
te ⁊c̄. R. P. et doctiſſimi/ ac ſapiētes viri/ cõ
ſiderātī mihi qd̄ nūc de ipa cõſideratiõe lo
quēdū eſt. tū ad cõmonitiõm noſtrā. tū ad
glorioſiſſimi regis noſtri Ludouici ṗco⸗
niū. dignū duxi ipam cõſideratiõis vtilita
tem nõ meis ſed beati Bernardi verbis ex
primere. Cui nancꝫ alteri magis aſſentire
q̄ illi cõueniet. q̄ ſupra multos hac virtute
pollebat. et a q̄ ſuꝑ hac re nõ mediocris li⸗
ber editus eſt. Ait ergo. xv. pre. de cõſidera
tione ad Eugeniū papā. Et primū q̄d ē ip
ſum fontē ſuū. i. mentē de q̄ oriꝫ/ pacificat
conſilio. deinꝺ regit affectus. dirigit act⁹.
corrigit exceſſus. cõponit mores vitam ho
neſtat et ornat. Poſtremo diuinarum pari
ter et humanoꝝ rerū ſciam cõfert. Et poſt
multa hmōi/ cõſequenter oſtendit quo pa
cto ipa cõſideratio/ mater eſt quattuor vir⸗
tutum cardinaliū. Deinde mrē̄m cõſidera
tionē circa que et qualia debeam⁹ exercere
ſalubri ꝓfundacꝫ declaratiõe ꝑtractat. ¶
Hinc videte queſo q̄ latam nobis miſtrat
loquendi materiā thema noſtrū qd̄ ṗmitti
tur: cõſiderate. Reſtrictius attn̄ tradi vide
tur/ dū dictū nõ eſt ſolū cõſiderate. ſed cõſi
derate lilia agri quō creſcūt. Placet aūt vt
ſermo noſter hoc mō loquēdi euangelico
coartetur de cõſideratiõe lilioꝝ agri quo⸗
mō creſcūt. ſi tn̄ vnā prius de ipa cõſidera⸗
tione cõſideratiõem elicuero ad laudem re
gis noſtri. ¶ Eſt aūt iſta cõſideratio Se⸗ M
reniſſimus Rex ludouic⁹ plurimū ſuo tpe
re cõſideratiuus fuit. Hoc ita vel ſentire vl'
dicere/ certa me rõ cõpellit. Pollebat q̄dē
rex noſter ceteris ṽtutib⁹ cū aūt ſint cõne⸗
xe veluti ſorores germane in chorea pl'cer⸗
rima. verſis mutuo vultib⁹ et ipa cõſidera⸗
tio nõ ſolū virtus eſt. ſed directrix aurigacꝫ
virtutū qua ſublata virtus quelibet vitiū
eſt. ꝑſpicua ē cõſideratio. ¶ Preterea non
ne ꝓfitetur eccleſia regem noſtrū digne ſctē
q̄ principatū fuiſſe: Neminē vero magis
q̄ ipm̄ principē decet cõſideratio. que ſin⸗
gularis quedā eſt mater prudētie. Hec eſt
phi ſnīa. ix. politi. Hoc in omni arte ꝓfaci
le eſt animaduertere. nam a rectorib⁹ et ar⸗
chitectis in omni arte ſi cõſideratiõem tol
lis/ quid in reſiq̄ ſit vtilitatis neſcit. ¶ Pul
cram ſubinde ⁊ ꝓpoſito cõgruam narratio
nem infert Macrobi⁹ in ſaturnalib⁹: ſub
hac quidē ſnīa. qz verba nõ teneo. Fuit in
theatrico ſpectaculo rome vnus hiſtrio vel
minus qui ꝑ geſtus (vt ſolebāt) ſtudebat ef
fingere ⁊ repn̄tare ꝑſonam principis. Ex⸗
clamauit alter hiſtrio ipm̄ deficere a ꝓprie⸗
tate repn̄tatoris. Appellaꝫ igitur a populo
vt iſtius errorē corrigeret. Paruit. Conſti
tuit ſe quocꝫ velut hoīem meditabūdū et
vehementer cõſidaratiuū. ſignans ex hoc
nihil magis decere principē q̄ ꝙ eſſet con
ſideratiuus. Et videte ſi nõ eādem ſnīam
in ſacris litteris cõſideramus Ille rex ſalo
mon ṗdicauit dicēs. Prouerb. xx. Rex qui
ſedet in ſolio iudicij. Intelligite. nõ in mē
ſa. nõ in comeſatiõibus et cubilibus. necꝫ
diſcurrens euagatiõe petulanti diſſipat oē
malū intuitu ſuo. Et quid intuitus regis
hic aliud dat intelligi/ q̄ acutam agendoꝝ